

Co říkali o obraze?

Vzdělávací cíl: Žáci na monumentálním obraze identifikují a popíší symbolické významy spojené s postavou J. V. Stalina a jeho kultem osobnosti. Na základě práce s dalšími dobovými prameny zjistí a vlastními slovy vysvětlí, jak ho vnímala společnost v roce 1952. V závěru jej srovnají se současnými standardy zobrazování významných politických osobností.

Klíčová slova: Československo 50. léta, totalitní režimy, propaganda, umění, dobové perspektivy, odhalujeme skrytý záměr pramene

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ OBRAZU (5 min.)

Prohlížení obrazu s pomocí lupy.

Snímek je reprodukcí obrazu s názvem Díkuvzdání československého lidu generalissimu Stalinovi. Tato informace není žákům zpočátku dostupná. V první fázi jde o dojem ze snímku a prozkoumání mnoha zobrazených detailů.

2 POPIS OBRAZU (5 min.)

Označování důležitých prvků na obraze a jejich popis. Četba rozšířené popisky.

Žáci mohou označit tyto prvky: osoby na obraze, jejich roli (ústřední postava, vedlejší postavy), povolání, věk. Měli by si také povšimnout symbolů (květiny, vlajky nebo kroje). Analýza detailů spolu s informacemi v popisce vede žáky k prvním odhadům ohledně důvodů, proč obraz vznikl a co zobrazuje.

3 ŠKÁLOVÁNÍ TEZÍ (3 min.)

Zvětšování či zmenšování klíčových slov dle toho, jak vystihují dění na obraze a autorský záměr tvůrce.

Žáci pracují s nabídkou osmi odpovědí, z nichž každá je více či méně relevantní.

4 KONTEXTUALIZACE OBRAZU (7 min.)

Zkoumání pramenů v doplňkové galerii a odpovídání na otázky do textových polí: ? Na jaké výstavě byl obraz Díkuvzdání poprvé představen veřejnosti?

? Jaký byl charakter vystavovaných děl?

Žáci na základě dalších pramenů interpretují dobové vystavování a přijetí obrazu. Obrázková galerie obsahuje dobové články o výstavě „Československo-sovětské přátelství ve výtvarném umění“, kde byl obraz na sklonku roku 1952 vystaven. Fotografie dokládá, jakým způsobem byl obraz včleněn do expozice, lze z ní získat dojem o rozměrech díla a nepřímo také informaci o důležitosti obrazu v rámci výstavy. Žáci se zaměřují nejen na obraz, ale také na celkovou ideovou koncepci akce.

5 ČETBA TEXTU A OZNAČOVÁNÍ KLÍČOVÝCH PASÁŽÍ (5 min.)

Četba části článku z časopisu Vlasta a označování pasáží, které se týkají obrazu.

Text pochází z dámského časopisu z roku 1952. Žáci v něm mohou označit několik informací: rozměry obrazu, jestli je na něm zachycena skutečnost, popřípadě jaký vztah má scéna k realitě z hlediska dobového myšlení.

Klíčovou pasáží je vysvětlení vztahu Stalina a československého lidu.

6 INTERPRETACE OBRAZU (5 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy pramenů odpovídají do textových polí na otázky: ? Jakou roli měl hrát obraz Díkůvzdání ve výstavě? ? Napadá vás současná výstava, která pracovala s odkazem státníka? Jak se od této výstavy lišila?

Žáci jsou závěrečnou otázkou vyzváni k tomu reflektovat dobové vystavování obrazu a uvažovat o současném zobrazování státníků v kontextu proměn či stabilních rysů vnímání vůdců.

Další možnosti zapojení do výuky:

- Diskuze o zobrazování moci ve stereotypních rolích a prostřednictvím stereotypních vizuálních postupů v dobovém i současném oficiálním umění, médiích či volebních kampaních. V čem se lišil kult osobnosti od dnes běžně přijímaného, vědomě utvářeného pozitivního obrazu politika?*
- Diskuze o kultu osobnosti, jednostranné adoraci a nekritizovatelnosti ústředních postav stalinismu.*
- Hledání dalších příkladů toho, jak dobová či současná vizuální produkce (např. reklama, politický marketing, oficiální státní instituce) odkazuje na zavedené kulturní stereotypy, výrazné osobnosti či historické mezníky.*